

BASIC SKILLS JSOU KLÍČOVÉ I PRO FIRMY

O tom, co jsou to basic skills, se dočtete na straně 6 tohoto čísla Firemního vzdělávání. Jde však o téma aktuální i pro firmy nebo jen o akademickou debatu?

Autor: Tomáš Langer, lektor, trenér a konzultant, tomas@tomaslanger.cz

Základní dovednosti, tedy zjednodušeně čtení, psaní a řečové, numerické a digitální dovednosti, jsou uplatnitelné v průběhu celého života v osobním společenském i pracovním prostředí a na jejich ovládnutí závisí rozvoj jedince od školy až po dospělost a stáří. "Jsou základním kamenem konkurenceschopnosti jednotlivců, firem i celé společnosti," zdůrazňuje Jarmila Modrá, HR konzultantka a dříve expertka Národního vzdělávacího fondu, která se účastnila mezinárodního projektu Profi-Train zaměřeného právě na základní dovednosti.

Jednotlivé země Evropy dnes navíc čelí obrovskému technologickému rozvoji, digitalizaci a robotizaci, ale také stárnutí populace či potřebě řešit výzvy spojené se změnou klimatu a dopadem lidského působení na životní prostředí, potřebují proto také aktivní, angažované a vzdělané občany.

Základní dovednosti tedy souvisí se schopností adaptovat se na neustále se měnící prostředí, rozumět světu kolem sebe a dokázat v něm kvalitně žít. V našich zemích se po dlouhá léta spoléháme na povinnou školní docházku, kterou máme zavedenu už od dob Rakousko-Uherska a také díky ní máme dnes jeden z nejnižších podílů nízkokvalifikované populace v Evropě. Jak ale potvrzuje Marcela Tokošová, ředitelka společnosti

Kovotvar v.d., realita může být zcela jiná: "Není bohužel ničím neobvyklým potkat se v praxi s lidmi, kteří číst a psát vůbec neumí. Tím pádem ani nezvládnou přečíst denní plán práce či nedokáží spočítat výrobky, které vyrobili za hodinu. V praxi pak často suplujeme jejich učitele ze základních škol."

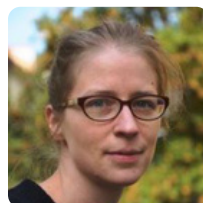
JAK JSME NA TOM V ČESKU?

V oblasti základních dovedností není mnoho zdrojů týkajících se dospělé populace. Pro dospělou populaci ve věku 16–65 let je realizován výzkum PIAAC (poslední data jsou z roku 2012, perioda je 10 let), který se zaměřuje na čtenářskou a numerickou gramotnost a schopnost řešení problémů v technologicky náročném prostředí. ČR ve srovnání zúčastněných zemí OECD příliš nevybočuje, dosáhla průměrného výsledku ve čtenářské gramotnosti a v řešení problémů a mírně nadprůměrného výsledku v numerické gramotnosti.

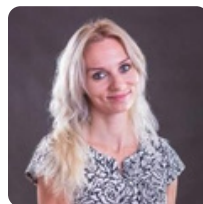
Podle Petry Holečkové z realizačního týmu PIAAC to ale konkrétně znamená, že 12 % dospělé populace si poradí pouze s jednoduchými texty a jednoduchými matematickými vztahy. "Rozvinutou schopnost analyzovat komplexnější text nebo pracovat s matematickými informacemi má přibližně polovina dospělé populace," vypočítává.

Jarmila Modrá,
HR konzultantka,
členka týmu projektu Profi-Train

Petra Holečková,
realizační tým
PIAAC, NPI ČR

Marcela Tokošová,
výkonná ředitelka
a předsedkyně
představenstva,
Kovotvar v.d.

Ivo Žižka,
ředitel pro
personalistiku
a vnější vztahy,
TŘINECKÉ
ŽELEZÁRNY, a.s.

Martina Ťažká,
odborný
zaměstnanec
personalistiky,
Železářny
Podbrezová a.s.

Katarína Michalčová,
psycholožka,
Železářny
Podbrezová a.s.

Podobně jsme na tom i v dalších šetřeních. Účast na dalším vzdělávání je podle VŠPS v ČR pod průměrem EU (v roce 2020 5,5 % populace 25–64 let, průměr EU 9,2 %) a výsledky šetření Vzdělávání dospělých v ČR z r. 2016 jsou přímo alarmující: "68 % respondentů jako důvod nezapojení do dalšího vzdělávání uvedlo, že to nepotřebují, a to napříč vzdělanostními skupinami," varuje Jarmila Modrá.

STÁT NEREAGUJE, CO MOHOU UDĚLAT FIRMY?

Proč tedy tématu základních dovedností není u nás dosud věnována dostatečná pozornost? Podle Petry Holečkové klademe v ČR velký důraz na specializované a odborné vzdělávání a uplatnitelnost na aktuálním trhu práce, nikoli na celoživotní učení. "Hodně řešíme tady a teď, nikoli budoucnost," dodává. Základními dovednostmi dospělé populace se podle Jarmily Modré v ČR nikdo systematicky nezabývá. "Stát ve strategických dokumentech zdůrazňuje potřebu celoživotního vzdělávání jen v obecné rovině, avšak soustavná podpora systému dalšího vzdělávání chybí," uvádí expertka. Evropská komise na základě studií a analýz varuje, že každý pátý dospělý Evropan má nedostatečnou úroveň

základních dovedností. Pokud nereaguje stát, jak jsou na tom firmy? Podle Iva Žižky, personálního ředitele Třineckých železáren, se transformací výroby spojené s novými technologiemi mění požadavky nejen na znalosti a dovednosti zaměstnanců, ale také na jejich přípravu. "Firma potřebuje připravené zaměstnance pro 'obsahu' nových technologií, aby byla konkurenceschopná."

Firmám tak vzniká i jiný problém. Podle Martiny Ťažké a Kataríny Michalcové z Železáren Podbrezová se kvůli nižším základním dovednostem na trhu práce ocitají lidé, u nichž se nedá předpokládat, že si rychle osvojí potřebné kompetence na pracovišti. "Bez pomoci se tak stávají těžko zaměstnatelnými," doplňují. Někdo by si mohl říct, že pro řadu profesí stačí jen pár zdravých rukou a je to. Marcela Tokošová varuje, že to není pravda: "Pokud pracovník neumí přečíst a pochopit, co má dělat, tak nic dělat nemůže, pokud nedokáže zadat data do systému, je to velký problém. Pak musí nastoupit jiný kolega – zprostředkovatel – a práce se zdržuje, prodražuje a zvyšuje se chybovost."

EXISTUJE ŘEŠENÍ?

Oslovení odborníci se shodují na několika možnostech řešení,

především je nutné získat klíčové partnery. Podle Jarmily Modré se jedná jak o pracovníky HR ve firmách, sdružení zaměstnavatelů, odbory, vzdělávací instituce, jejich asociace a sítě, MPSV a Úřad práce ČR, tak i realizátory politik na místních i dalších úrovních. Petra Holečková doporučuje resortní spolupráci mezi MŠMT, MPSV a MMR a změnu pohledu na vzdělávání.

"Důraz na základní dovednosti a celoživotní učení by se měl více promítnout už do kurikul škol. Více bych podpořila instituce, které se už nyní tomuto tématu věnují, jako jsou NPI, knihovny a Člověk v tísni. U jednotlivců vnímám jako klíčový jejich aktivní přístup, ochotu zjistit, v čem se potřebují rozvíjet, co nám chybí, kdo s tím může pomoci, a zaměřit se na to," dodává. Ale abychom se ve všem nespolehali jen na stát, existuje i řada jiných cest. Martina Ťažká a Katarína Michalcová uvádějí jako příležitost zapojení lidí s nízkými základními dovednostmi do duálního vzdělávání, absolvování praxe či stáže, dále organizaci praktických workshopů pro zaměstnance i uchazeče o zaměstnání a kvalitní adaptační proces.

Ivo Žižka pak jako klíčové vnímá e-learningové vzdělávání či fungující firemní platformy ke sdílení vědomostí a poznatků. "Dovednosti by měly být rozvíjeny již na školách, aby firmy jako koncoví zaměstnavatelé mohly v rámci svých systémů vzdělávání rozvíjet jen vědomosti potřebné pro výkon profesí," dodává. "Pokud mají využívat těchto platforem, musí se to napřed naučit, a to s poradenskou podporou," uzavírá Jarmila Modrá.

K tématu basic skills byl v minulosti realizován inspirativní projekt s názvem Profi-Train zaměřený na vzdělávání trenérů základních pracovních dovedností, podrobnosti najdete na webu www.profi-train.de.

